

UČITELJSKI TOVARIS.

List za šolo in dom.

Izhaja v 1. in 15. dan vsakega meseca, ter stoji za vse leto 3 gold., a za pol leta 1 gold. 50 kr. Spise in dopise vzprejema uredništvo, naročnino in oznanila pa Milic-eva tiskarna v Ljubljani.

Štev. 15.

V Ljubljani, 1. avgusta 1885. l.

XXV. leto.

P o č i t n i c e !

Kakor si počivajoči popotnik ogleda, na kak strm hrib dospevši, svojo težko premagano pot, — istotako spominjamo se in zrémó i mi koncem šolskega leta na trud, kojega smo imeli mej šolskim letom. A potnik se ne vrne, ampak hití dalje, da kaj novega vidi, da se kaj koristnega naučí. Tudi mi učitelji ne smemo popolno prenehati v tem zaželenem času — v počitnicah. Sad in uspehi, koje smo imeli pri slovesu od svoje mladine, naj nas vzpodbujajo, naj nas naganjajo k vztrajnemu delu na pedagoškem polji. Res je, da smo utrujeni, da potrebujemo počitka, kakor težak, koji se vrača zvečera proti svojemu dómu; a vender roke križema držati in ta zlati čas prespati ne smemo, kajti minul nam bode itak bliskoma. Kaj li začeti? Evo kratek načrt!

Začetkom šolskega leta (kakor vam znano) ni za učitelja večjega veselja, nego če ima vse svoje uradne spise v lepem redu. Zaklicati ti moram: Urédi si jih precej po sklepu šole!

Ko si to storil, zapusti sive stene svojega bivališča in idi k materi naravi — k vzgledni učiteljici in opazuj, kako ona deluje pri svojem pôslu, in lahko se bodeš tudi ti ravnal po njej pri vzgoji svoje nežne mladine.

Ozri se v tem času po kraji, v katerem bivaš, preiskuj ga, morebiti najdeš kaj posebnega, kajti tvoje okó več vidi, nego ono priprostega človeka. Tudi svoj okraj si moraš natanko ogledati, da bodeš lahko v prihodnjem letu občudoval krasote svoje domovine in nje sosednih deželá.

Kako živ bode pozneje v šoli tvoj jezik, kaka paznost od strani učencev, ko jim bodeš razvijal genetičnim potom slike avstrijskih deželá, ko jim bodeš pravil, kako se to ali ono prideluje, kar si sam videl. A ne samó v zemljepisnem — in prirodoslovnem, ampak tudi v različnih družih ozirih razširil se bode tvoj vednostni krog.

Vem pa, dragi tovariši, da niste vsi čilih in zdravih nog. Vem tudi, da ste nekateri na svojo rodbino navezani. Vi pa posezite po branji, posebno po pedagoškem. Slovstvo je neusahljivo. Gotovo je še veliko tacega, česar niste brali. Obrnite se do učiteljskih knjižnic — tù vam je veliko gradiva nakupičenega.

V počitnicah se tudi lahko pobrinite za gospodarske zadeve. Uredite si vrtove, ako jih imate; opazujte, kako si je to ali ono drevo, katero ste na nóvo vsadili ali cepili, opomoglo; kaj vam to ali ono zelišče obeta. Zapazite nepovoljni uspeh, pomagajte!

Pri vsem tem pa, dragi, ne pozabi na družbo. Če hočeš svojo deco za družbo odgojiti, moraš sam družaben biti. Ne bodo ti mogli oponositi, da si posebnež, — egoist. A pri tem bodi izbirčen. Poišči si inteligentne družbe, ali vsaj naobraženih mož kmet-

skega stanu, kajti ti spadaš mej bolji stan — če užé ne po plači, pa vsaj po vzvišenem pôslu svojem. Prevzétnosti kazati proti národu bil bi pravi greh. Svetúj mu v kočljivih zadevah, — na kratko: ti mu bodi vse! Pajdašiti ali celó bratiti se ž njim, s tem se pač noben pravi učitelj ne strinja. Pogovoriti se ž njir o otrocih, ki hodijo v šolo, o njihovih boleznih, navadah itd. bi nam pri vzgoji pač veliko koristilo. Dragi tovariš! Na ta način ti bode še prenašlo minul čas počitka, in utrjen na duhu in telesu stopil bodeš vnovič pred svojo ljubljeno deco.

Čitanje v ljudski šoli.

(Dalje in konec.)

Včasih ali samo izjemoma lahko učitelj užé zdaj najpridnejše učence seznani s časopisom „Vrtec-em“ in z drugimi primernimi knjižicami za domače branje; vsikdar pa mora s tem opazno ravnati in se vselej prepričati, kako učenci to pa to čitajo in razumijo. Zato mora učencem najprvo povedati, kako naj se čita, da samo počasno, razumljivo in ponovljivo branje koristi; vselej jih mora pozneje tudi izpraševati, kaj so čitali. Tako doseže dvojni namen: prvič, da spozná, ali so si učenci prav zapomnili to, kar so čitali, in drugič, da jih vzpodbuja, da marljivše berejo. V posameznih slučajih je dobro, posebno ako so učenci užé utrujeni in tedaj nepazljivi, da uganke glasno berejo in uganojejo. Tudi je dobro, da se učenci lehkeje pesnice na pamet naučé, da jih potem deklamavajo. Vender je pri tem treba previdno ravnati, da se ne trati čas in da se drugi učni predmeti ne zanemarjajo.

Posebno je treba učencem dobro razlagati one berilne vaje, katerih vsebina obravnava ljubezen do domovine in do prevzvišene cesarske hiše. Take berilne vaje naj si učenci posebno dobro zapomnijo ter naj jih prilično večkrat ponovljajo.

V višjih razredih, kjer se vse dozda naučeno obširno ponovlja, je treba posebno gledati na to, da učenci kolikor mogoče počasno, razumno in pravilno čitajo, ter da užé po prvem čitanji berilne vaje kaj o tem povedati vedó. Pri razpravljanji takih vaj mora se gledati, da si učenci tudi drobnosti in manj važne dogodke primerno zapomnijo. Nikdar pa naj učitelj ne dopušča, da bi učenci kako berilno vajo tolmačili drugače, kakor je v resnici. Učenci morajo o vsaki stvari prave pojme imeti. Pri večjih učencih (v višjih razredih ali oddelkih) naj učitelj tirja, da užé težje berilne vaje s svojimi besedami samostalno pripovedujejo. Največ vredni in tudi najtežji so popisi iz naravoslovja, zgodovine in zemljepisja. Poučljive knjige in primerni časopisi in spisi so, se vé, tù zdaj umestni.

Ako k takim berilnim vajam učitelj uvrstí še berilne vaje o kmetijstvu in če je učitelj sam marljiv kmetovalec na svojem šolskem vrtu, ako on pridne učence tje vabi, da opazujejo njegovo delovanje in njegove uspehe, — tedaj je njegov trud dobro poplačan.

Pri tem pa učitelj ne sme pozabiti, da mora poučevati tudi druge učne predmete, katerih ne sme zanemarjati.

V ponovljivni šoli, kjer odraščena mladina v tednu samo en dan k šolskemu pouku dohaja, je najvažnejša učiteljeva naloga, da vedno pazi na to, da učenci vedno in radi domá knjige prebirajo. Zdaj je čas, da učitelj učence seznani z dobrimi, poučnimi knjigami, z dobrimi časopisi, z družbo sv. Mohorja i. dr.

S tem je direktno vplivanje učiteljevo na odraščeno mladino nehalo, ostaja mu še indirektno delovati, da si jo ohrani v začetem početji, in to s tem naredí, da ostane v nekakem prijateljstvu ž njimi, in da jim primerne knjige in časopise posojuje.

Sevéda z vsemi in z vsakim učencem ne more tako občevati, vender pa z nekaterimi, kateri potem druge vzpodbujajo in za koristno branje unemajo. Umevno je, da pri taki odrasli mladini zdaj vpliva čestita duhovščina lahko mnogo več, nego učitelj in šola.

Kaj pak donaša tako trudljivo delovanje učitelju? Ali se mladina potem ravna po pravih načelih?

Star pregovor pravi: „Kakor se drevesce nagne, tako drevo raste“ in ravno tako se godi tukaj. Veselje do branja ostaja v srcih takih mladeničev in deklic vedno živo, tako, da o prostih urah — o praznikih in o nedeljah in po zimi radi berejo sami za se in tudi drugim — mej tem, ko nekateri iz mej njih posedajo po gostilnah in slabih družbah, kjer se žalostno kvarijo na telesu in duši. Toda ne samo to, tudi gmotno stanje takih mladeničev in poznejih posestnikov je bolje, njih vera ostane prava, veselje do dela je živo, zdravje in poštenost ostaneta nedotaknena, in slednjič tudi prihodnja generacija ima dobrega pričakovati, ker njih otroci so navadno dobro vzgojeni, ter posnemajo svoje poštene stariše.

S tem, sevéda, nij rečeno, da je učitelj kakor prerok v svojem kraju, da bi nekako čudeže delal, da bi bili vsi ljudje dobri, marljivi in varčni; vender pa množica, velika večina uživa dobrote tacega učiteljevega delovanja.

Spoznavmo tedaj, da ima učitelj dve nalogi: on mora biti pravi učitelj in zraven tudi pravi — vzgojitelj. Drugi del njegove naloge je važnejši, ker vzgoja enkrat zamujena — je vedno zamujena; malo več ali manj učenosti je pa vse jedno, ker dejansko življenje uči nas dan za dnevom.

Zato naj bode vsacega učitelja glavno vodilo pri njegovem delovanju, da svoje učence ne le v vednostih poučuje, temuč naj jih pred vsem tudi lepo vzgoja, kar ima najlepšo priliko pri čitanju v šoli in zunaj šole.

A. L.

Knjiga Slovénka

XIX. veku.

Janez Traven (Traun) r. v Dobu 25. dec. 1781, posvečen l. 1813, duhoven pomočnik pri sv. Petru, nato v stolni cerkvi, župnik v Poljanah, naposled dekan v Ribnici, u. 19. sept. 1847. Slovenski je priobčil samo:

Opominjevanje k' pokori v' svetim letu 1826, to je: Pridige od odpustikov, od pokore in nekterih drugih resnic, ktere grešnika k pravi pokori budé. Jih je pridgoval Janez Traven, fajmošter v Poljanah nad Loko. Natisnil Jožef Blaznik (1829?) 8. 389. Škofijsko privoljenje je 20. grudna 1828. — Stvar in obliko naj pojasnjuje predgovor:

„Ves čas lanskiga svetiga leta niso bile skoraj vse moje pridige nič drugiga, kakor opominovanja k pokori, in premišljevanja, kaj je treba k resnični in stanovitni spravi z Bogam; kako je Mati s. katolška cerkev grešnike s svojo ojstrostjo, in z odpustiki vselej le k pokori napeljevala; kako bi mogli grešniki zavoljo ojstrosti pravice božje in hudobije svojiga greha tudi še zdaj pokoro delati, in de bi jo raji in ložje delali, premišljevati, kaj, in zakaj so na svetu, kako grenak je sad greha, kako britka smert, kako strašna večnost njegovo plačilo. Ker je gotovo, de človek le zato tako lahko Boga zapusti, ker ne premisli, kaj stori, kedar greši; le zato v svojih hudobijah ostane, ker si dosti k sercu ne vzame, kako se mu bo na zadnje godilo, in kam ga bojo perpeljale

njegove hudobne pota; si le zato per svojih nar večih pregrehah še nebesa obeta, ker ne spozna, in mu ni mar spoznati, kaj in kakšna je prava pokora: bi pač res ne moglo zanj biti nič bolj zveličanjskiga, kakor živo in večkratno premišljevanje takih resnic. Iz želja morebiti marskterimu pomagati in ga zbuditi k takimu premišljevanju in v tem k pravi, resnični pokori, sim potim te pridige nekoliko bolj zdelal, nekatere reči perstavil, druge izpustil, in jih sploh tako pre naredil, de niso le za sveto leto, de so za vselej dobre, in vam jih tukej, ljubi Slovenci! podam, poln zaupanja, de jih ne bote brez sadu brali. K tem sim perdjat tudi pridigo od plesa, iz ktere bote spoznali, kaj misli od njega naša mati s. katolška cerkev, kaj moremo tedej tudi mi nje otroci od njega misliti. Berite jih le, in poslušajte brati s takimi željami, s kakoršnimi so vam spisane, in vam bojo gotovo veliko pomagale: pravične od greha odvräčevale; grešnike k pokori perganjale. — Kazalo: Od nekdanje ojstrosti cerkve proti grešnikom . . . Odpustiki naših časov . . . nekdanji . . . Od ojstrosti pravice božje. Od hudobije greha, usmiljenja božjiga, odlašanja pokore. Človek popoten na svetu. Od smerti, sodbe, pekla, nebes; spraševanja vesti, grevinge, spovedi, vredniga in nevredniga sv. obhajila, od povernjenja v greh . . . Od plesa. — „Ti nagovori so posebno lepi, in v vsakem oziru presežejo vse, kar je doz daj taciga bilo natisnjenega“ — piše Metelko; morda v preostrem duhu tedanje dobe (?). — Spisal je pa Traun brezimenno v latinskem jeziku:

a) *Sensa sanctorum Ecclesiae Doctorum ac Patrum circa usum matrimonii*. Viennae, 1832. 8. X. 238. Typis J. P. Sollinger.

b) *Supplementum ad Sensa sanctorum Ecclesiae Doctorum ac Patrum circa usum matrimonii*. Viennae 1835. 8. IV. 74.

c) *Regimen animarum ad mentem ss. Patrum sive Tractatus Patristicus de summo officii pastoralis momento, perniciosissimisque in illud peccati sequelis* Labaci, 1848. 8. 354. — „Travnovim bukvam bi se po vsi pravici smelo reči cvet svetega pisma v zrekih svetih očakov; ker v duhu s. pisma zedinjeni vsi le eno učé“, pravi spet Metelko, menda v istem smislu. — Sicer piše „Auctor“ v „Praefatio ad Sensa“ na pr.:

„In universa morum disciplina vix datur quidquam, in quo, quid fidelibus sit praecipendum, difficiliter determinetur ac periculosius, quam in iis, quae circa conjugalem versantur castitatem . . . Id unum ergo te rogo, Lector benevole! ut animo sincero, omnique partium studio immuni legas citata opusculi: et si unum alterumve ad indicandam tibi cujusdam S. Patris mentem minus suffecerit, cum aliis per opusculum dispersis conferas, nec eis quidquam deroges, eorum ex contextu evulsionem obtendens, nisi postquam ex ipsis, de quibus hausta sunt, fontibus id perspexeris; ceterum autem omnem ejus doctrinam, sive placuerit, sive rigorosior, aut plane laxior visa fuerit, non mihi, sed sanctis tribuas Ecclesiae Doctoribus ac Patribus“.

Anton Krempl r. pri sv. Petru (v Črešnjevcih) zvun Radgone l. 1790, šolal se v Mariboru in v Gradcu, posvečen l. 1814, služil v duhovnem pastirstvu pri Svetinjah blizo Ljutomera, v Ormožu in Ptuju, župnik pri sv. Lovrencu l. 1827, v Mali Nedelji l. 1836, kjer je um. 20. dec. 1844. l.

Pisariti je jel vže bogoslovec v Gradcu slovenske povedi, pesmi itd. Sad se je prikazal v Ormožu, kjer je zapel o štireh letnih časih ter zložil pesmi za vse nedelje po evangeljih. V Ptuju da na svetlo „slovensko - nemški katekizem“. Pri sv. Lovrencu spiše „Molitvenice“ srednje velikosti za ljudstvo, v Mali Nedelji pa „Male molitvenice“; slovenske predpise za učence; evangeljščice s kratkimi nauki (Sveti nedelni ino svetešni Evangelji, z kratkimi iz njih izidočimi navuki — 1843); berilo za II. razred; zgodovinske sestavke „der Pilger“;

nekaj zgodovinskih in narodnih pesmi itd. Zastran jezika pokloni mu dr. Prešern šaljivo, a ne žaljivo — sršena:

Krémpeljnu.

Nisi je v glavo dobíl, si dobíl le slovénšino v krémplje;
Duh preonémčeni sláb, vóljni so krémpljji bíli.

„Res je, Krempeljnova beseda posebno oziroma na skladnjo ima mnogo neskladnega, vendar jezikoslovec si more iz njegovih spisov marsiktero kleno zrno posneti, narodu pa je beseda razumljiva, da si v večih primerih ima nemstvo za omero, ker naš narod je zveden in umen. Kr. slog je dostikrat čalaren, in prosti narod ga večkrat bolje zлага; vendar sme se mu nekako prizanesti za ono dobo. Sicer pa smem reči, da je Kr. mnogo več ljudstvu vcepil narodnega duha, nego Prešeren po svojih žalostinkah, da si je pesniško umetnost temeljito gojil. Vsak na svojem mestu . . . K. je bil glasovit crkveni govornik, kedar se je zvedelo, da o kaki svečanosti ali drugi priliki ima govoriti, vse je vrelo onamo . . . Kar je K. povedal, bilo je narodu sveto . . . Krempeljna je najviše poslavlilo zgodovinsko delo „Dogodivščine“; v teh se je pokazal pravi učnik slovenskemu narodu, jegovo ime ostane neumrljivo . . . Sicer treba je omeniti, da ta knjiga ni brez pogrěšek, kakor navadno vsako zgodovinsko delo (Slov. Matice Letopis 1869. I. str. 86 — 94: A. Krempelj, spisal Raičev Božidar).“ — Pri rokah so mi naslednje knjige:

1) Branje od tih v' kmetičke kalendre postavljenih ino nekerih drugih Svetnikov. Vkupspravleno ino vundano od Antona Krempelj, Farmeštra per sv. Lovrenci zvun Ptuja. Z' dopušenjom tih Višiših. V Gradci, 1833. 8°. 328. Natisk in papir od Andréja Lajkama dédičev. — Zapopadek ino kazitel (321 — 328) na pr.: Afra, Andraš, Balaž, Dušni den, Gedert, Jezaias, Judaš Tadeus, Lukaž, Margeta, Marinus, Mathej, Mathiaš, Metud, Mihal, Miklož, Sveci vsi, Verban, Vido, Vorih, Ciril itd. — Geslo mu je: „Resnično! življenje tih Svetnikov je nič drugo, kak Evangelium v' djanjah skazan“. Sv. Franc Sales. — Gledé na notranjo vrednost pa na vnvanjo obliko bodi na pr.: 10. den Sušca. Sveti 40 Manterniki.

„Sveti Ciril ino Metud, Škofa. Totima dvema Svetnikoma imajo ti kre Dunaje, ter v' Pemske, ino Moravski deželi prebivajoči Slovenski narodi zahvaliti, de so na keršansko vero obrnjeni. Ciril, prejd Konstantin, ino Metud sta dva brata, v Tesaloniki od imenitnih starših rojena. Onedva sta vu vseh posvetnih znanjah dobro podvučena bila, ino sta spervega dobre posvetne službe dobla, potem pa, kir sta htela ludi k' pravi veri spravlati, sta svoje službe popustla, ino sta šla k tem Konstantinopolitanskem Patriarki sv. Ignaci, ino sta Mešnika postala. Kak je potli Chazarski narod za keršanske predgare prosil, sta ta dva brata tá poslana, ino sta to Apoštolsko delo tega na Kristjanstvo povernenja z veseljom začela. Ciril je sv. pismo ino druge potrebne bukvice na slovensko prestavil, ino nujno delo je imelo en čudežni napredek. Ves narod zred svojim deželskim poglavarom je keršansko vero gorvzel, nastalo je veliko cirkvih, ino ludge so krotkeši ino smilečneši postali. Kak je to storjeno bilo, sta onedva v Bulgario mogla iti. Tudi tam sta krala ino vso ludstvo na keršansko vero obrnila. Potem sta se podala k Serblanom, Bozniancom, ino Slavoncom, ino sta zadnič prišla na Vogersko, ter v Pemske ino Moravsko deželo. Povsod sta vužgala luč prave vere, pelajoča neverne k veri, neznajoče k resnici, grešnike k pravi pokori. V Moravski deželi je ta prava vera ravno že prejd predgana bila, ali blodnje, pregrehe ino neverstvo je njo zupet skoro celo dolzaterlo. Ti Moravski kral Radislav je tedaj ta dva brata v svojo deželo poklical. Onedva prideta, ino sv. Evangelium z veseljom ino zevsoj skerbnoštoj predgata, tak, de je to ludstvo na nujne predge in serčne opominjanja veliko malikov

zaverglo, ino trojnoedinemi Bogi lepe cirkve gorpostavlo. Ob enem so šole vpelali, ter pobožne Mešnike ino zastopne školnike gorvzeli. De bi pa Moravci keršansko vero z tem bol štimali, ino se po njoj ravnali, tak sta onedva vso božjo službo v slovenskem ino vsem zastopnem jeziki opravljala. Kak je Rimski Papež zvedil, kelko lepega ino dobrega sta ta Apoštolska brata v Moravii storila, je njidva v Rim pred se povabil. Onedva precu greta, ino kak sta v Rim pred Papeža prišla, je on njidva prijatelno gorvzel, ino poterdil vse to, kaj sta v Moravii naprejevzela ino storila, ter je njidva za Škofa žegnal, njujne tovarše pa za Mešnike ino Diakone. Ciril je v Rimi ostal, ino v enem klostri sveto vmerl v tem leti 868 (pr. 869); Metud pa je nazaj v Moravio šel, ino je z serca gorečnostjo poterdjaval ino povekšaval vero ino navuk Jezusov. Ali tečas so nemški Škofi tega Apoštolskega moža per Papeži zatožili, kak de bi on kaj novega bil vpelal, ino se od tega od cirkve vpelanega reda razložil, ino on je, kir je zdaj že drugi Papež bil, mogel v Rim pred njega priti. Metud je pa svojo reč tak modro ino terdno zagovoril, de je Papež njega z velikim poštuvanjem odpravil, njegovo vso djanje poterdil, ino njemu dopustil, božjo službo v slovenskem jeziki opravljati, ino ga je za Višišškofa črez Moravio postavil. Potem je njega Pemske deželske vajvoda Borivaj k sebi povabil, de je njegovo ženo ino otroke, ter veliko Pemcov kerstil, ino nekere cirkve gorpostavil. Kir je pa zadnič od svojega Apoštolskega dela oslabil, je zopet šel v Rim, ino je tam ostal, doklam je njega Bog k sebi vzel v tem leti 882 (pr. 885). Tota dva sveta Škofa sta od Boga tudi zadobla dar tih čudežov, ino se po pravici imenujeta Apoštola tih Slovincov.

Nemci so nas Slovence od negda čertili, ino še nas zdaj čertijo; ali zahvalmo mi-lostivnimi Bogi, kaj je našemi narodi poslal razsvečene mož, keri so naše predstarše vučili to vero, v keri se pravi: „Mi preganjanje terpimo, ino prenesemo, drugi nas preklinjajo, ino mi prosimo (I. Cor. 4).“

2) Kratke Predge na vse nedeje ino svetke celega leta. Vkupspravlene ino vundane od Antona Kreml, Farneštra per sv. Trojici mále Nedle zdol Radgone. Pervo leto. V tréh razdelkih (Od Adventa do Finkošti. Od perve do poslednje nedee po Finkošti. Predge na svetke. V Gradci, 1839. 8. 241. Založil Franc Ferstl. Joh. Lovr. Greiner. Natis ino papir iz Tancerove natiskarnice ino papirnice. — Drugo leto. V treh razdelkih. Pristavek. V Gradci 1839. 8. 224. — Na Vuzemsko ali Velikonočno nedelo (Perčetek. Razpeltanje. Dokončanje) . . Na sveti Den, ali na Božič. Na veliko Križovo. Na Télovo. Na velke Meše den. Na vseh Svecov den. Za šole. Za novo Mešo. Na den vseh Angelov Varuhov. Na den cirkvenega žegnanja.

3) Dogodivšine Štajerske Zemle. Z posebnim pogledom na Slovence. Spisal Anton Kreml, Farnešter per mali Nedli v slovenjih Goricah, sočlan znotrajno-austrianske dogodivšinske družbe. V Grádci, 1845. 8°. 262. V zalogi per Franci Ferstli bukvočerzi. — Geslo: Historia je priča časov, luč resnice, oživljenje pameti, vucenica življenja, oznanica davnosti. Cicero. — Razpravo kaže „Zavjete: Vpelanje. V štirih zvezkih, a osmerih preteklih: 1. Od pervega znanega obludovitenja do rimske oblasti; 2. do preselitja narodov; 3. do Karla Velkega; 4. do Leopolda Markeža; 5. do cesara Maksimiliana; 6. do Ferdinanda II.; 7. Jožefa II.; 8. v čase austrianskega cesara Ferdinanda I. l. 1843. In po vseh teh razdelkih kaže se ravno tako: Štajerska zemla v svoji divjosti, v svoji prosti sloboščini, v rimski podložnosti, pod mnogoverstno oblastjo v tožnem stališi, v nemških ino madjarskih bojih, v svojodeželstvu pa v nemiri, v oživljenji, v nemiri; oblehkotena, potem v boji, zadnič v miri. — Imena Predplatitelov, in mej njimi sloveči profesorji ruski: Bodjanski, Panov, Preis, Sreznjevski itd. Popravljenja. Slike so vmes: Ferdinand I. Probus. Samo. Karl Vél. Premisl, Maksimilian I. Ernst.

Maria Terezia. Jožef II. — Pretêk vsaki sklepa s pesmico vzajemno z njega povestnico, v kateri se opisujejo po razstavih na pr.: 1. Ludstva, ladavci, deželске zgodbe. 2. Telo, živež, oblêč, jezik, šege. 3. Vojska, orožje. 4. Vera, duhovstvo, cirkvenstvo. 5. Gospodstvo, podložnost, lastinstvo, davke, dače. 6. Obdelanje zemle, družbinsko ino hižno življenje. 7. Meštrie, teržtvo, penezi. 8. Umetnosti, vučenosti, znajdenja. — Izmed pesmic bodi po dobah na pr.:

I.

1. Če pogledam zdaj na konci
Ti pretek ves skupa vzet,
Noričani no Panonci
Veselijo moj pogled:
Prosto njihovo življenje,
Bivšo njim stotine let,
Kaže že njih oddivjenje,
Odpre njim se lepši svet . . | 3. Že z veseljom si Slovenka
Kopa, orje njivice,
Vseja si ta luba ženka
Proso, oves, ječmen v nje;
Setvo rodovito zraste,
Že zoriti se hiti.
Kak te beložute klase
Spevajoča si gled! . . |
|--|--|

II.

7. Za besedo materinsko,
Kera nam tak draga je,
Nam vi davate latinsko,
Ter ostudne nam Bogê.
Vse to radost naš'ga mira
No veselje narodno
Do znotrine nam razdira,
Mi se le raztožimo. | 8. Nam sloboščina je vzeta,
Vredna več, kak celi svet,
Ah k tiranstvi bo pripeta
Nam ostala mnogo let! —
Eno oblehkotne žare
V našo bridkost priti dá,
To, kaj Rimi dá cesare
Vitežka Panonia . . |
|--|--|

III.

4. Zdaj Vandálje, zdaj Gotini,
Žvabi no Herulovje,
Zdaj Lombardi so v množini
Kak zverjad pergali se:
Zdaj strahotni, grozoviti
Hunovje vihrijo sem.
Gdo zamore zgovoriti
Strah v razbitji njihovem? . . | 18. Tak Slovencom Samo spravi
Zemle davno njihove,
V divji pervenski pušavi
Že od njih posvojene.
Ali Samo je le eden,
Ker Slovence vkupderži,
Ne za totim več nibeden
Tak slavite serčnosti! |
|---|--|

IV.

1. Bod' pozdravljen, o prijatno
Venčeni Cirkvenjak moj!
Tu moj duh okól obratno
Vu živočnosti postoj;
Tu, kamkol pogled te pela,
Sé ti serce veselí,
Kak Slovencom je tu cvela
Sreča njih've slavnosti . . .	6. Glej, kak dva solunska brata,
Svet' Ciril no svet Metud,
Za Slovence si zavdata
Poslavitni sveti trud,
Nje vučeča, kak častiti
'Majo pravega Boga,
No v ponižnosti moliti
Neba, zemle Stvarnika.
7. Glej, kak šole že slovenske
Kozil včrediti hiti,
V kere mladi možki, ženske,
No vsa deca vkup cerčí.
Kak veselo se vučijo
Tam slovensko pismo štet'.
Vse veselja me budijo
Kam obrnem moj pogled. . .	13. Zdaj Slovenci pod Madjáre
Tam ste v vašem kralestvi,
Tu pod nemške pa Baváre
V grozno sužnost verženi!
Zato moj Cirkvenjak, srečno!
Kak mi koli si prijet,
Tak, me zdi, mi bo na večno
V sózah vtoplen moj pogled.

V.

4. Otokar, Slovenec česki,
 Je krez Štajer poglavar,
 To za nas je glas nebeski,
 Bod' pozdravljen Otokar!
 Bistro ti pogled oberneš
 Tak do morja baltskega,
 Kak do Tersta z njim ogerneš
 Lúdstva naš'ga naroda . .

17. Tu naš Ernest lute Krajnce,
 Čerstvo vojsko štajersko,
 Goričane no Dolajnce
 Njim postavi pod bradó;
 Tu Korošci no Hrovati,
 Močni nemški žlahtni še,
 Vsi postrašno orožnati,
 Turkom kažejo mejê . . .

Človek,

v pogledu na njegovo telo in dušo s kratkim návodom,
 kakó si ohraniti in utrditi zdravje.

(Za šolo in dom sestavil **Janko Leban.**)

(Dalje.)

§. 7.

U d j e.

S trupom se vežejo udje. V goranjem delu trupa na obeh straneh se nahajajo lakti. Lakti delimo zopet v pleče, gornji lak et, spodnji lak et in roko. Pleče je iz dveh kostij: iz ključnice in lopatice. Ključnica je nekoliko vkrivljena kost, katera se nahaja nad prvim rebrom in se sklepa s prsnico. Lopatica pa je trivoglata ploščata kost, katero močne mišice priklepajo na ogrodi. Tam, kjer se lopatica in ključnica stikati, nahaja se okrogla ponvica, v kojoj pristaje jabolčica gornjega lakta. Gornji lak et je iz ene same kosti, nazvane „nadalaktnica“; spodnji lak et pa je sestavljen iz dveh kosti: s podlaktnice in koželnice. Gornji in spodnji lak et se stikata v komolci. Opomniti je, da le pri človeku je nadalaktnica daljša od podlaktnice; pri živalih je to baš naopak.

§. 8.

R o k a.

Roka, mojstersko to delo stvaritve, je iz 27 kostij, katere se s pomočjo 124 sklepov držijo druga druge in ki se pregibljejo s pomočjo 40 mišic. Roko delimo v zapestje, dlan in prste. Vsak prst, izvzemši palec, je iz treh delov. Človeška roka se odlikuje z blazino na palci in s plošnatimi nohti.

§. 9.

B e d r o.

Bedro delimo na štiri dele, namreč na kolk, stegno, kračo in nogo. Kolk je iz več kostij (iz črevnice, sednice in sramnice). Stegnica je največa in najmočnejša kost v človeškem telesu. Stegno ima zaokroženo meso, kar nahajamo le pri človeku. Navzgor se stegno okončuje v jabolčico, katera je vložena v ponvico, ki se nahaja tam, kjer se stikajo črevnica, sednica in sramnica. Krača je iz dveh kostij: iz golenice in piščali. Piščal je mnogo tanjša od golenice. Krači pripada tudi pogačica (po domače „jabolko na kolenu“); ta se nahaja v sklepu mej stegnom in golenico. Na to okroglo kost poklekamo. Na dolanjem konci krače je nožni pregib imajoč dva

gležnja. Krača ima zadaj mišičje ali muskulaturo, katero zovemo mečo. Opomniti je, da le človek ima mečo. — Noga je gledé na okostje iz narta, plesna in nožnih prstov. Z mesom vred delimo nogo v peto, podplat in prste, kojih je 5; eden veči in 4 manjši.

§. 10.

Koža, nohtje in vlasje.

Vnanje človeško površje pokriva koža, t. j. neka posebna vlaknata tkanina. Koža je močna, raztezna, znotraj žlezovita, kar provzročuje, da je voljna. Koža ima obilico neskončno majhnih luknjic, koje zovemo preboji; te luknjice nam služijo v to, „da iz krvi potimo vodeni sopar“. V koži se končujejo kožni živci, ki so sredstvo občutku. Pod pravo kožo leži še neka sluzasta tvarina, katera daje človeškemu telesu različne barve. Koža varuje meso. Posebno nežni telesni deli so zavarovani še posebej od zunaj. Taka je pri prstnih koncih na rokah in nogah; te konce varujejo nohti. Nohti tudi omogočujejo, da lahko z rokami prav majhne reči prijemljemo. Vlasje krasijo in grejejo glavo.

§. 11.

Mišice, meso, živci, žile.

Med kožo in okostjem so mišice. Te imenujemo v prostem govoru „meso“ in služijo v to, da se udje lahko pregibajo. Mišice so zložene z vlaken, a vlakna se iztekajo v kite. Te so belorumeni, svetli in trdni konopci, kateri vežejo mišice na kosti. Ves život ima nad 500 mišic. Te mišice so več ali manj pokrite z mastjo, katera je tudi pod kožo. Mast ali tolšča daje životu lepoto in grbkost, varuje različne nežnejše dele ter vpliva na to, da naše telo ne gubi preveč gorkote. Občutljiva mišična vlakna se pregibljejo, kar je včasih zavisno od naše volje, včasih pa tudi ne. Žile so cevi, skozi katere teče kri od srca po vsem telesu in se zopet k srcu povrača. Imamo žile odvodnice in žile privodnice. Žile odvodnice gonijo kri po telesu; a žile privodnice dovajajo jo zopet k srcu. Žile odvodnice so v začetku precej debele, a zožujejo se bolj in bolj ter nazadnje prehajajo v žile privodnice, katere so tem debelejšje, čem bolj se bližajo srcu. Živci so dolge, belkaste niti, izhajajoče iz možganov in iz hrbtnega mozga. Živci so sestavljeni s kosmičev, ti zopet s konopcev, kateri se nazadnje zožujejo v niti. Živci se vlečejo po vsem telesu ter (v najširšem pomenu) provzročujejo, da čutimo. Vse živce skupaj imenujemo živčevje ali živčni sistem. Živčni sistem deluje enako čvrsto na dušo in telo.

§. 12.

D r o b.

Drob imenujemo vse mehkeje dele, ki ležijo v prsni in trebušni otlini in ki služijo za dihanje in v prebavo.

Drob v prsni otlini so pljuča in srce; v trebušni otlini pa želodec, čreva, jetra in slezena.

Obisti ležé na desno in levo kraj goranjih ledvičnih vretenec. Omeniti nam je tudi prepone, kožnate mišice, katera loči prsno otlino od trebušne.

§. 13.

M o ž g a n i.

Možgani se sklepajo po luknji v lobanji s hrbtnico; ležé v glavi, in obdaja jih lobanja. Možgani so z mehke, rudeče-rujave, belkaste snovi; prevlečeni so z mno-

gimi žilami in kože jih pokrivajo. Razdeljeni so po neki zarezi v dva dela: v velike in male možgane. „Možgani se nadaljujejo dalje v podaljšani mozeg, a ta zopet dalje v hrbtenjačo, ki se v podobi konopca ali vrvi proteza skozi vso hrbtenico ter oddaje, na desno in levo 31 parov živcev“.) Čem več je možganov in čem bolj razviti so, tem večjo duševno moč ima človek; možgani družijo dušo s telesom. Ko bi si človek ranil možgane, onesvesti se, pride lahko ob pamet ali celó umrje. Po preračunani nekega zdravnika tehtajo možgani pri človeku blizu 35. del njegove telesne teže. Navadno pa ima moški okoli 1.6 kgr. možganov; a ženska nekoliko manj.

§. 14.

Pljuča, dušnik, jabolko, požiralnik, glasilka, bronhiji.

Pljuča so organ dihanja; ležé v prsni otlini, katero skoro popolnoma napolnjujejo. V pljučih se nahaja polno tankih cevic, zato so tako lahka, da plavajo na vodi, česar se lahko prepričamo s pljuči kacega sesalca, n. pr. vola, teleta, prašiča i. t. d. Pljuča imajo dva dela: desno in levo pljučno krilo. S pljuči dihamo in potezamo va-nje zdravi zrak skozi dušnik. Dušnik, ki je v zvezi s pljuči, je iz več obročkov. Zgoraj so ti obročki malo večji in delajo jabolko, ki se pri požiranju gor in dol premika. Zraven dušnika je požiralnik, skozi katerega požiramo. Dušnik ima pokrovček, ki se vsakokrat, ko požiramo, zapre, da jedi in pijače ne prihajajo vanj, ampak v požiralnik smukajo. Ker se nahajata požiralnik in dušnik drug za drugim, zgodi se čestokrat, da nam, hotečim jed ali pijačo požreti, pride kaj od nje v sapnik. V takem primeru pravimo po domače, da nam je „zaletelo“. To nas stavi v nevarnost, da se zadušimo, ako bi kašljajoč ne izmetali tega, kar se nam vriva v sapnik. Jejmo in pijmo torej počasno in previdno, da se dušnikov pokrovček bode mogel dostojno zapirati!

„Jabolko ima znotraj dve vprek napeti gubi — glasotvornici; a mej njima je poklina, kojo zovemo glasilka. Vzduh, prihajajoč iz pljuč, pretresa glasotvornici ter proizvaja ton. S pomočjo usten, jezika, zob i. t. d. pa se premina ton v glas.“**) Jabolko prehaja navzdol v dušnik, a dušnik se zopet od spodaj razveji na dve bronhiji, katerih vsaka v eno pljučno krilo vodi. Zdrav in čist zrak, prišedši v pljuča, združi se onde s krvjo ter jo poživlja in krepeča.

(Dalje prih.)

Š o l s k a l e t i n a.

Poročilo c. k. višje gimnazije v Ljubljani prinaša na čelu znanstveno razpravo: „Der Sensualismus des Philosophen Protagoras und dessen Darstellung bei Plato“. Von Dr. Oscar Gratzy. Ta razprava je bolj za učenjake, nego za dijake in splošne omikance. Na višji gimnaziji je 30 učiteljev. Učni jezik je po vseh osmih razredih nemški; poleg tega so na spodnji gimnaziji vzporedni razredi tudi s slovenskim učnim jezikom. Učencev je imela gimnazija v začetku leta 794, konci leta pa 718. Po narodnosti je bilo na gimnaziji Slovencev 562, Nemcev 139, Lahov 10, Hrvatov 4, Čehi 3. — Odlično se jih je učilo 62, prvi red jih je dobilo 455, po počitnicah jih sme ponovljati preizkušnjo 87; drugi red jih ima 67, tretji red 40, in neizprašanih je bilo 6. Ljubljanska gimnazija je jeden največjih srednješolskih zavodov v Avstriji.

Poročilo c. k. višje realke v Ljubljani obsega nadaljevanje in konec prezanime razprave „Versuch einer Geschichte der Botanik in Krain“, von W. Voss. —

*) Glej „Prirodopis živalstva“, posl. Fr. Erjavca, str. 289.

**) Primeri „Woldrich-Erjavca Somatologija“, str. 43.

Učiteljstvo šteje poleg ravnatelja 16 učiteljev. Slovenščina se uči v vsakem razredu po tri ure na teden. Učencev je bilo v začetku leta 260, na koncu leta pa samo še 231. Po narodnosti je bilo tu 117 Nemcev, 88 Slovencev, 4 Hrvatje in Srbje, 21 Lahov in 1 Madjar. — 10 učencev je odličnih, 161 jih ima prvi red, 28 jih bode pa preizkušnjo ponovljalo. Drugi red jih ima 22 in tretji red 8; neizprašana sta 2 učenca. — Z realko združena je tudi trirazredna obrtna napredovalna šola, v katero je letos hodilo 192 učencev, največ rokodelčičev.

Poročilo prve mestne peterorazredne deške ljudske šole v Ljubljani kaže, da je bilo letos na tej šoli koncem tega šolskega leta 495 učencev. Po narodnosti so bili 504 Slovenci, 1 Hrvat, 2 Srba, 1 Čeh, 43 Nemcev in 4 Lahi. V šolo jih je hodilo prav pridno 485, pridno 45, manj pridno 16 in nemarno 9. Za višji razred ali oddelek sposobnih je bilo 360, nesposobnih 130; uvrstjenih jih ni bilo 5. Poučevalo je sedem učiteljev in en katehet. V pripravljalnico za obrtniško šolo je hodilo 165 rokodelčičev, in sicer prav pridno 61, pridno 52, manj pridno 46, in nemarno 6. — Knjižnica za učence ima 456, za učitelje pa 451 knjig.

Poročilo druge mestne peterorazredne deške ljudske šole v Ljubljani ima koncem tega šolskega leta 703 učencev. Po narodnosti je bilo tu 706 Slovencev in 45 Nemcev. V šolo jih je hodilo prav pridno 681, pridno 39, manj pridno 15, in nemarno 16. Za višji razred ali oddelek je bilo sposobnih 452, nesposobnih 239, in uvrstjenih ni bilo 12. — Poučevalo je zraven kateheta še 9 učiteljev. Knjižnica za učence šteje 451 knjig. — V pripravljalnici za obrtniško šolo je hodilo 129 rokodelčičev. V ekskurendno šolo na Mahu je hodilo 91 učencev in učenk.

Razredba učenk mestne peterorazredne dekliške ljudske šole v Ljubljani šteje koncem tega šolskega leta 325 učenk. Po narodnosti je bilo 298 Slovenk, 48 Nemk in 1 Lahinja. V šolo jih je hodilo prav pridno 267, pridno 48, manj pridno 21, in nemarno 11. — Za višji razred ali oddelek je bilo sposobnih 231, nesposobnih 88; uvrstjenih ni bilo 6. Poučevalo je zraven kateheta še 5 učiteljic. Knjižnica za učenke šteje 330 knjig.

(Dalje prih.)

D o p i s i.

Iz Kopra. Na učiteljski v Kopru udeležilo se je zrelostnih izpitov 15 kandidatov in en zasebnik. Mej temi je bilo 10 Slovencev. Dva sta napravila izpit z odliko; drugi, razen dveh, ko morata preizkušnjo ponovljati in tako tudi zasebnik pa z dobrim uspehom.

Iz Kočevskega okraja. Okrajna učiteljska konferencija za kočevski šolski okraj bode dné 5. avgusta t. l. v Kočevji. Temata, koja se bodo obravnavala, so: 1. Kako si zamore učitelj svojo čestokrat slabo materialno stanje izboljšati in si svojo prihodnost osigurati? 2. Kako se zamorejo šolski dobrotniki pridobiti? 3. O okrajšanji realističnega pouka v ljudski šoli.

S Prema v 23. dan julija. (Okrajna učiteljska konferencija.) Učitelji tukajšnjega šolskega okraja imeli smo v 8. dan t. m. v Postojini svojo letošnjo konferencijo. Ker mi o šolstvu našega okraja nekaterih natančnejih podatkov manjka, naj mi bode dovoljeno, da poročilo o naši letošnji konferenciji tu in tam nekoliko popolnjeno po »Novicah« za »Tovariša« priredim. Točno ob 10. uri predpoludné prične naš okrajni šolski nadzornik gosp. Ivan Thuma zborovanje s prijaznim pozdravom na zbrane učitelje in učiteljice, katerih bilo je vseh vkup 50 nazočnih; zavoljo bolehavosti niste bili dve učiteljici pri konferenciji. Nazočni bili so tudi p. n. gospodje: Anton Globočnik, c. k. okrajni glavar; Ivan Škrjanec, kurat in učitelj v Harijah; Ivan Lavrenčič in Ivan Strnad, kateheta in duhovna pomočnika, prvi v Postojini, a drugi pa v Knežaku, katere je gosp. nadzornik še posebej pozdravil, ter se jim za čast, koja nam so sè svojo nazočnostjo skazali, primerno zahvaljuje. — Potem omenja gosp. okrajni šolski nadzornik smrti pokojnega gosp. Rajmunda Pirkerja, kateri je z vso natančnostjo opravljal

nad 12 let imenitno službo deželnega šolskega nadzornika in ga je neizprosljiva smrt v 22. dan septembra 1884. l. v boljši svet preselila. V 26. dan maja t. l. umrla sta pa: Bartol Marko, bivši učitelj v Orehku, in Gustav Cuderman, bivši učitelj v Nadanjem Selu; oba bila sta še mlada; prvi umrl je v Ljubljanski, drugi pa v Goriški deželni bolnici. Vsi nazočni so navedenim pokojnikom kazali sožalovanje in jim voščili večni mir in pokoj. Blag jim spomin! — Pridejo na vrsto uradne stvari. Gosp. nadzornik imenuje svojim namestnikom gosp. nadučitelja Martina Zarnika, a skupščina pa soglasno izvoli zapisnikarjem gg. Hrabroslava Pernéta in Pavleta Kavčiča. Iz gosp. nadzornikovega poročila, katero je bilo v resnici zanimivo in stvarno, navedem naj sledeče podatke iz šolske statistike tukajšnjega šolskega okraja kakor sem je v naglici zapomnil: Ves tukajšnji šolski okraj šteje 35 šol; mej temi je 27 eno-, 3 dvo-, 2 tri- in 3 čveterorazrednice, na katerih poučuje vsega skupaj 52 učiteljev in učiteljic, od katerih jih je 26 za trdno nameščenih. Pouk je v 10. šolah celodneven, v 25. šolah pa poludneven. Učni jezik je po vseh šolah slovenski. Šolska poslopja pa v tem okraju svojemu namenu takole zadostujejo: 6 popolnoma dobro, 16 dobro, 10 zadostno in 3 nezadostno. Dasi-ravno so ventilacije pri šolah tega okraja zavoljo od časne do časne burje zelo potrebne, (ker ob burji se okna v šolskih sobah ne morejo odpirati), se vendar te po nekaterih šolskih sobah še vedno pogrešajo. Nove klopi napravile so se v 16. šolskih sobah, a v nekaterih so se stare pravilno popravile, po nekod so pa klopi še tako neukretne, da morajo otroci pri pisanju v klopih stati. — Za šolo zadosta starih otrok bilo je v tekočem šolskem letu v tem okraju 5085, a od teh je hodilo v šolo 4753 otrok; brez pouka je torej bilo zavoljo raznih uzrokov 332 otrok. Povprečno pripada na enega učitelja (učiteljsko moč) letos v tem okraju po 91 šolskih otrok, a v resnici pride jih pa po nekod na učiteljsko osebo po 40, po drugod pa tudi po 180 do 200 šolskih otrok. Pričetkom prihodnjega šolskega leta premenite se enorazrednici v Slavini in pa pri sv. Petru v dvorazredni ljudski šoli; tudi v Harijah bode se menda kmalu redna šola ustanovila. (Le naš ubogi Prem bode menda do sodnjega dne sè svojo tesno enorazrednico na škodo splošnega napredka domače šolske občine — životaril!) — Hoja v šolo je bila sploh prav dovoljna po vsem okraju; da se v tem obziru še pomankljivo izboljša, priporoča gosp. nadzornik zbranim učiteljem, da bi se strogo ravnali po obstoječih ukazih in naredbah. V ponovljivih šolah je bilo v vsem okraju 967 otrok. Z učnimi pripomočki je 24 šol popolnoma, 8 šol dobro, 1 šola zadostno, a 2 šoli pa nezadostno preskrbljenih. — Snaga je sploh po vseh šolskih sobah tega okraja po vsem dovoljna. — Šolske sobe naj se pravilno le mej velikimi počitnicami, ne pa mej šolskim letom belijo. — Krajne šolske knjižnice po vsem okraju prav dobro in hvalevredno napredujejo. Učitelji naj bodo pri odbiranju knjig za šolske otroke zelo previdni in jako strogi. Krajna šolska knjižnica naj bode v dva dela razdeljena; prvi del naj obsega one knjige, katere so po zapopadku svojem učitelju in odrasčeni v pouk in zabavo namenjene, drugi del pa one knjige, katere smé mladina brez nevarnih posledic gledé npravnosti čitati. Veselo znamenje dobrega napredka je to, da mladina kaj pridno bere knjige iz šolskih knjižnic. Nevezane knjige iz šolskih knjižnic naj bi se skoraj in sploh trdo vezale; krajni šolski svéti naj bi od leta do leta v svoje šolske proračune v ta namen stavili primerne svotice; gospod Šeber, tiskar in knjigovez v Postojini, veže take knjige prav dober kup, trdno in točno. (Dalje prih.)

Iz Krškega. Podpisani odbornik »Slov. učiteljskega društva« bi si dovolil predlagati, da bi se letos pri občnem zboru tega društva posvetovali: Kako bi slovenski učitelji prišli do splošne pedagogike v slovenskem jeziku? J. L.

Iz Krškega. V smislu postave z 2. maja 1883. l. je vis. c. kr. naučno ministerstvo potrdilo novi učni načrt tukajšnje meščanske šole s kmetijskim tečajem, po katerem se bode začelo v bodočem šolskem letu poučevati. — n. —

Iz Novega Mesta. Učiteljska skupščina Novomeškega okraja, bila je letos v 2. dan julija v Novomeški deklški šoli. Nazočni so bili, razun g. Šmorancerja, ki je bolan, vsi učitelji in učiteljice tega okraja, katere veže v to dolžnost. Skupščino je otvoril predsednik gospod J. Lapajne, c. kr. okrajni šolski nadzornik, točno ob 9. uri, pozdravil nazočno učiteljsvo, ter opomnil, naj si nekatere točke učitelji zaznamvajo. Za namestnika si izvoli gosp. J. Novaka iz Šmihela. Za zapisnikarje se volijo po predlaganji gosp. Koncilija, gosp. St. Novak iz Čateža in V. Zavrl iz Podgrada. — Gosp. predsednik poroča o stanju šolstva, in nasvetuje, kako bi se izboljšalo. To je bila tretja točka dnevnega reda, pri kateri gosp. predsednik oménja, da šolstvo v tem okraju polagoma napreduje. Ako primerjamo letošnje šolsko stanje z lanskim, mora se reči, da je nekoliko napredovalo. Se vé da so še tù pa tam kake pomankljivosti.

Gosp. predsednik oménja zlasti, da naj se ženska ročna dela poučujejo, kjer se še ne. Tudi v učnih sredstvih je še veliko nedostatnosti. Kmetijskih tečajev bi moralo biti več. Šolarske in učiteljske knjižnice naj se razdvojijo. Otroci morajo imeti vse potrebne reči za šolo, zato je treba tu pa tam trkati, da se kaj izprosi zanje. Koncem te točke pravi gosp. predsednik, da naj bo mej učiteljstvom ljubezen do domovine, mladine in do ljudi, — da bo šolstvo potem še bolj napredovalo, in da učitelj s to idejo srečnejše živi. — Gosp. predsednik govori o postavah in ukazih, kateri so kake važnosti za ta okraj in omenja, da novih postav ni posebno važnih, le nekateri ukazi so važnejši. Prvi ukaz, kateri je važen za nas, je ukaz ministerstva za bogočastje in uk z 22. novembra l. 1884. št. 18180 o redih pri učnih predmetih v ljudski šoli. Drugi ukaz ukazuje, da se imajo prošnje za kake nagrade o pravem času vlagati. Učiteljstvo mora namreč svoje prošnje za nagrade vsaj do 15. dne avgusta c. kr. šolskemu svetu vložiti. Zadnji, za nas važnejši ukaz ukazuje, da se mora pri nastavljanju učiteljstva ozirati ne samo na spričevalo, temveč tudi na нравnost (vedenje) prosilčevu. Dekleta se tudi za kazen ne smejo zapirati, da ne bi stariši za to vedeli. — Potem pride na vrsto dejanski učni poskus iz zemljepisja in zgodovine na vseh stopinjah. Gosp. predsednik pravi, da naj se za to točko izvolijo trije poročevalci. Voli naj se pa z listki ali z žrebom. Voli se tedaj z listki. Izvoljeni so bili gosp. o. Florentin z 18 glasovi, gosp. Kmet z 8 glasovi in gosp. Richtersič s 7 glasovi. — Potem so razlagali o zemljepisu na najnižji stopinji gosp. o. Florentin, na srednji stopinji gosp. Kmet in na višji stopinji gosp. Richtersič. Vsi so nalogo svojo v obče dobro rešili. Poslušalci so potem razno opazovali; vse pa je naposled razjasnoval gosp. predsednik. — V imenu knjižničnega odbora poroča gosp. o. Florentin, ter pravi, da Novomeška knjižnica šteje 357 knjig v 455 zvezkih; slovenskih je 156, nemških pa 201. Letos je 41 knjig novih v 46. zvezkih. Dohodkov je bilo 101 gold. 72 kr., troškov pa 80 gold. 26 kr.; torej ostane še v blagajnici 21 gold. 46 kr. — »Opis« Novomeškega okraja je užé dodelan; ako ima še kdo kaj vposlati, naj to kmalu stori. — Gosp. predsednik pohvali knjižnični odbor, ker vedno skrbi za mnoge in lepe knjige. — Predpisano je, da se volijo pregledovalci računa; ker je pa učiteljstvo brez volitve zadovoljno, torej naj se dá račun o knjižnici c. kr. šolskemu svetu v pregled. Potem se voli stalni in knjižnični odbor. Gosp. Koncilijski predlaga, naj ostane stari stalni, kakor tudi knjižnični odbor, kar se tudi vzprejme. Gosp. o. Florentin predlaga, da bi se posojene knjige v enem ali dveh mesecih vračale in ne obdržale pol leta ali še dalji čas. Pri posameznih predlogih gosp. Pirnat predlaga, da bi se račun za šolske reči in potrebščine ter proračun krajnemu šolskemu svetu odvzel in vodstvom dal, ker je nerodno vsak krajcar prositi za kredo, črnilo i. t. d., in da bi krajni šolski svet šolstvo podpiral, pa mu ne nasprotoval. Gosp. Šarec se strinja s predgovornikom in tudi želi, da bi krajni šolski svet za šolske potrebščine nekoliko bolj skrbel. Gosp. Pirnat se opira na to, da se za šolske potrebščine v njegovem kraju nikdar še ni slabo skrbelo. On priporoča torej, da bi naj krajni šolski svet šolstvo podpiral, ter posebno skrbel za to, da se otroci o pravem času v šolo pošiljajo. Krajni šolski sveti naj se po postavah ravnaajo. Gosp. nadzornik pravi, da je to težka stvar. Učitelj naj se obrne do gosp. nadzornika ali gosp. okrajnega glavarja, ako mu krajni šolski svet nasprotuje. Najbolje je, da učitelj, krajni šolski nadzornik in predsednik hodijo vsi eno pot. V obče bi se gosp. predsednik strinjal s predlogom, in priporoča, naj se krajnemu šolskemu svetu dajo postave, da jih čita in se po njih ravna. Predlog gosp. Pirnata se z večino glasov vzprejme. Gg. Kmet in Jeršè predlagata, da bi učiteljstvo Novomeškega okraja vložilo na deželni zbor prošnjo za izboljšanje materialnih učiteljskih razmer. Sklenilo se je prošnjo po privatnem potu odposlati. Naposled se je še govorilo o predlogu gledé izpremembe počitnic. Po obširnem razgovoru se je z majhno večino sklenilo, da bi se počitnice začénjale s 1. dnem avgusta. To se utegne zgoditi v bodočem šolskem letu, ako bi c. kr. okrajni šolski svet temu pritrnil. Skupščino zatvori predsednik s 3kratnim »živio-klicem« na presvetlega cesarja, in skupščina zapoje cesarsko pesem. Predsednik pred obedom še podarí vsaki šoli svojo knjigo: »Zgodovino štajerskih Slovencev«. Vkupni obed je bil v gostilni pri Brunnerju, kjer so bile vesele napitnice gosp. c. kr. okrajnemu glavarju, ki je bil pri konferenciji in pri obedu, na nadzornika, na učiteljstvo i. t. d.

Dostavek. Stanje šolstva v Novomeškem okraju l. 1884/85. V tem letu je bilo v tem okraju 21 enorazrednic, 6 dvorazrednic in 2 čveterorazrednici. Celodnevni pouk je bil na 8, poludnevni na 21 šolah. 25 je bilo slovenskih, 4 so bile nemške šole; 27 šol je bilo za oba spola, 1 je deška, 1 dekliška šola. Na novo se je otvoril 1 razred (na dvorazrednici na Mirni). Šolska poslopja so v obče dobra; tudi zdravstvene razmere zadostujejo. Šolsko

pohištvo pa le po nekem zadostuje. Zasebne ljudske šole ni bilo nobene, bile so pa tri šole za silo. V šolo je hodilo 2268 dečkov in 2119 deklic, vkup 4387 otrok. Za šolo godnih se je štel 5882 (3042 dečkov, 2840 deklic). V primeri se šolo godnimi otroci kaže se, da se je hoja v šolo od lanskega leta nekoliko izboljšala. V srednje ali druge šole je hojilo 39 otrok, 4 so se doma poučevali. Telesno ali duševno za šolo nezrelih otrok je bilo 96. Takih otrok, kateri radi velike oddaljenosti, radi pomanjkanja šol in razredov, radi revščine niso mogli v šolo hoditi, je bilo 1142. Od šole oproščenih (v smislu §. 17. postave od 29. aprila 1873. l.) je bilo 562 otrok. Za ponovljivo šolo je bilo 1151 godnih, hodilo jih je pa v šolo 919. Učiteljev je bilo 36, učiteljic 5. Poučevalo se je v obče dobro in vedenje učiteljev je bilo lepo, skoro bi rekel — prav lepo. Kmetijski napredovalni šoli ste bili samo 2. Delavnost krajnih šolskih svetov je bila le srednja. Od nadzorovanih 38 razredov jih je bilo 20 prav dobrih, 12 dobrih, 5 srednjih in 1 nezadosten. Šolskih otrok je šolo zanemarjalo 383, t. j. 18%. Šole za silo (3) so štete 82 otrok. — 27 učiteljev ima spričevalo učiteljske sposobnosti, 7 spričevalo zrelosti, 2 sta bila brez spričevala. Učiteljice (5) imajo vse užé drugo spričevalo. Na 3 slovenskih šolah se je nemščina obligatno poučevala, na 1 pa prostovoljno. Na 19 šolah se je nekoliko v telovadbi, na 17 pa v ročnih delih poučevalo. Šolarskih knjižnic je bilo 24 z 2246 zvezki. Okrajna učiteljska knjižnica je štela 357 knjig v 455. zvezkih. Občine so imele 25 lastnih, 4 najeta šolska poslopja. Od teh je bilo 9 prav dobrih, 12 dobrih, 6 dovoljnih in 2 nepopolni poslopji. 14 šol je preskrbljeno s predpisanimi učili, 15 pa ne z vsemi. Šolskih vrtov je bilo 25. Na teh drevesnicah raste 11.999 drevesec. Pocepljenih je 2416 drevesec. Letos je bilo 1212 drevesec cepljenih.

Iz Radovljiskega okraja. Učiteljska konferencija za Radovljiški okraj bode letos dné 5. avgusta v Begunjah s sledečim dnevnim redom: 1. Volitev predsednikovega namestnika in dveh zapisnikarjev. 2. Poročilo c. kr. okrajnega šolskega nadzornika o zaznamvanji pri nadzorovanji. 3. Koliko tvarine naj se v smislu državne šolske postave od leta 1883. odmeri pouku v realijah. a) Na ednorazrednicah, b) na dvorazrednicah, c) na četverorazrednicah? (Vprašanje a) imajo vzdelati vsi definitivni gg. učitelji na ednorazrednicah, vprašanje b) vsi definitivni gg. učitelji in definitivne gspden. učiteljice na dvorazrednicah, vprašanje c) učiteljsko osebje četverorazrednice v Radovljici.) 4. Poročilo knjižniškega odseka o stanji okrajne učiteljske knjižnice. Naveti o nakupovanji novih knjig. 5. Volitev stalnega odbora za učiteljske konferencije in knjižničnega odbora. 6. Posamezni predlogi, katere pa je treba vsaj 8 dnij pred konferencijo naznaniti c. kr. okrajnemu šolskemu nadzorniku.

Iz Kranjskega šolskega okraja. V 11. dan malega srpana méseca — tedaj ravno v dan dvestoletne cesarjevega prihoda na Kranjsko — je imelo učiteljstvo tega šolskega okraja svojo letno skupščino. Zborovalo je pod predsedništvom c. kr. okrajnega šolskega nadzornika gospoda Henrika Pirkerja v Kranji v sobi druge mestne dekliske šole. Razun bolnega gosp. Strojána, učitelja v Volklem, prišli so v skupščino vsi drugi. Svojim namestnikom si gosp. predsednik izvoli gosp. Kraglja, nadučitelja v Tržiči. Le-tá je zbrano učiteljstvo spominjal na prerano umrlega pospešitelja ljudskega šolstva, gosp. Rajmunda Pirkerja, c. kr. deželnega šolskega nadzornika. V znamenje žalovanja je vse učiteljstvo vstalo. Gosp. predsednik se je za to še posebej kot brat umrlega c. kr. deželnega šolskega nadzornika s prav ganljivimi besedami zahvalil. Zapisnikarja sta bila gosp. J. Ažman, učitelj Kriški in gospod M. Kos, učitelj Velesalski. — Potem gosp. predsednik poroča o svojem nadzorovanji. Nadzoroval je vse šole v okraji ter priznava, da učiteljstvu ne manjka dobre volje za svoj imenitni poklic. Poleg pouka bodi učiteljstvu vedno pred očmi tudi vzgoja šolske mladine. Ob tej priliki je gosp. nadzornik izrekel znani latinski izrek: »verba docent, exempla trahunt,« ki je še zdaj veljaven za vse kraje in čase. Torej vzgledno, to je npravnostno-vzgledno bodi učiteljevo življenje. Imamo ožjo in širjo domovino, — Kranjsko in Avstrijo. Nam izročeno mladino vzgojujmo v prave, značajne Slovence in zveste Avstrijce. Izmej prvih skrbi vsakemu učitelju bodi vzgojevanje značajev! Takóv nauk c. kr. okrajnega šolskega nadzornika bodi z vso častjo zabeležen, kajti tako uči nas pravi Avstrijec.*) Strahovanje v šoli se naj ne vrši zoper postavne določbe. Dokler imamo isti §. 24. v šolskem in učnem redu, ima prestopok njegov za učiteljstvo le neprijetne nasledke. — Uradni spisi naj se bolj natanjko spisujejo, zlasti so bile pri nekaterih šolah posebno matrike pre-

*) Ta glas je v teh časih toliko veljavnejši, ker se avstrijsko domoljubje nekako krha užé tudi pri naših nemškutarskih in nemških tovariših širne Avstrije.

površno sestavljene. Vsaki predelek naj ima primerne in popolne zapiske. Da se n. pr. tednik vestno in morda še zanaprej spisuje, pripravlja se učitelj s tem uredovanjem vestno na svoj pouk. Učil po šolah še precej manjka. Table za nazorni nauk naj se morda kupijo Schreiberjeve. — O posameznih učnih predmetih je g. nadzornik opomnil: Slovnica naj se ne poučuje po celo uro, ker to je preutrudljivo in presuhoparno. Branje se samo ne čita, marveč spoji se s slovnico — po večrazrednih šolah, kjer je nemščina zapovedan predmet, prelaga naj se v nemščino in nasprotno. Pisanje je po nekaterih šolah prehudo zanemarjeno: naj se samo ne prepisuje, učitelj tudi glej, kakó se prepisuje ali spisuje. Številjenje na pamet naj se bolj vadi. Na nekaterih šolah se učencem zastavljajo prezavite naloge. Z brezimenskimi števili naj se otroci preveč ne mučijo. Posebno dobro je tó, da se vprašujejo tudi učenci v klopéh, kadar kdo pri tabli števili. Zemljepisje naj se morda poučuje takó, da vedó otroci poleg slovenskih lastnih imen mest i. t. d., tudi nemška. Zgodovina se naj poučuje po knjigi. Pri narekovanju je najbolje, da se vzamejo predmeti iz zgodovine. Iz fizike se naj razložé naravne prikazni: grom, blisk, dež i. t. d. Pri prirodoznanstvu bodi nam knjiga kazipot. Risanje bodi spojeno z geometrijo, kolikor je kaže učni črtež. Telesne vaje naj bodo proste, kjer ni prostora za redne vaje. V kmetijstvu se po nekaterih šolah prav pridno poučuje. Napósled je gospod nadzornik poučil zbrano učiteljstvo, katere otroke zapisujemo za šolo godne, kako je ravnati s takimi, ki hodijo v šolo v drugih šolskih okrajih i. t. d. Na vrsti so gospodje poročevalci s svojimi pedagoškimi poročili. Prvo svoje poročilo: »Dolžnost šole ni skrbéti samo za dušni razvoj otrok, marveč tudi za telesni« je prečital gosp. Fr. Pápa, nadučitelj Škofjeloški. V tem je imel priliko šibati prav po zasluženji usmiljenja vredne zaduhle šolske sobe, v katerih je lahko mnogokrat pravo gnjezdo za nalezljive bolezni. Poročilo je bilo prav dobro spisano — skupščina je gosp. poročevalcu večkrat z odobravanjem pritrjevala. Gosp. A. Cirman, nadučitelj na Poljanah, prečita svoje poročilo: »Kako učimo otroke misliti? v prav premišljenih potezah, katere mu je vse učiteljstvo odobravaló. «O domačih nalogah» poročal je prav zanimljivo g. Fr. Luznar, učitelj Poljanski. K razpravi tega poročila se je oglasil g. Pogačnik, učitelj Besniški, ter je poudarjal in poročilu dostavljaj, da imajo domače naloge tudi namen pokazati učitelju samemu njegovo pedagogično moč. — O okrajni učiteljski knjižnici je poročal njeni predsednik, gosp. Lahajner, učitelj v Kranji. Dejal je, da ima zdaj knjižnica 459 zvezkov. Bodi še za učiteljstvo Kranjskega šolskega okraja z vso častjó opomnjeno, da je skrbelo za svojo knjižnico takó previdno in pametno, kakor morda ne kmalo kje drugej na Kranjskem. Poleg najboljših pedagoških spisov slovenskih in nemških ima knjižnica prav dobra ali najboljša dela skoraj od vsake stroke. Malo ali nič vredne knjige ni najti v vsej knjižnici. V knjižnični odbor so bili izvoljeni ti-le gg.: Gross, Jelenec, Lahajnar, Režek in Stanonik; v stalni odbor pa gospdč. Marija Bohinec s Trate, gospoda J. Ažman s Križa in M. Kos iz Velesala. Samostojni predlog je bil samo jeden, ki ga je predlagal nadučitelj Škofjeloški gosp. Fr. Pápa, glasi se: »Udje okrajne učiteljske konferencije v Kranji v 11. dan julija t. l. so sklenili, da se izvoli odbor obstoječ iz treh udov, kateremu nalog je, sestaviti prošnjo na slavni c. kr. deželni šolski svét, oziroma slavni deželni zbor Kranjski za povišanje učiteljskih plač na Kranjskem.« Ta svoj predlog je utemeljeval s tem, da se je denarno stanje Kranjske od lani izboljšalo, ker bode odslé tudi južna železnica plačevala davek od svoje proge i. t. d. Gospod predsednik je na to v prav prikupljivem govoru znanemu učiteljstvu užé naprej čestital, če bode imela ta prošnja kaj ugodnega uspeha. Uméje se, da je bil predlog enoglasno vzprejet. V odbor, ki bode sestavil prošnjo, so bili izvoljeni gg.: Pápa, Levičnik in Vavken. Sklenivši sejo, pozval je gosp. nadzornik, da smo vsi udje zborovanja zaklicali trikrat: »Živijo!« Nj. Velicanstvu presvetlemu cesarju. — H vkupnemu obedu sta prišla tudi visokorodna gospoda: c. kr. okrajni glavar Josip Merk in c. kr. okrajni šolski nadzornik Henrik Pirker. Tù je bilo pravo prijateljsko, mej-sobojno zabavanje mej višimi in nižimi.

Iz Ljubnega na Gorenjskem. V 27. dan jun. t. l. umrl je tù učitelj v pokoji g. Janez Pezdič, star 70 let. Bil je ves čas svojega službovanja v Ljubnem, in je bil sploh poznan kot vrl in zvest učitelj. Naj v miru počiva!

Iz Litjskega šolskega okraja. Uradna učiteljska konferencija za ta okraj bode 16. sept. t. l. v Litiji v šoli, in sicer po tem-le vzporedu: 1. Poročilo c. k. okrajnega šolskega nadzornika. 2. Kako naj se v ljudski šoli poučuje kmetijstvo? 3. Kako naj se v večrazrednih šolah poučuje v prirodopisu? 4. Številjenje od 1 do 20 (ustno in pisмено). O kmetijstvu bode

poročal gosp. Adlešič, o prirodoopisu gosp. Korban, o številjenji pa gosp. Funtek. 5. Poročilo o knjižnični komisiji. 6. Volitev knjižnične komisije. 7. Volitev stalnega odbora. 8. Posamezni nasveti, kateri pa se morajo najpozneje osem dni pred konferencijo stalnemu odboru pisмено naznaniti.

Iz Ljubljane. Iz seje c. k. deželnega šolskega sveta v 2. dan pretečenega m. Ukrene se, da bode troške, ki jih je Ljubljanska občina do zdaj plačevala tukajšnjemu uršulinar-skemu samostanu za šole, prevzel kranjski normalni šolski zaklad. — Dopolnili so se troški za stalne učiteljske plače na ljudskih šolah za 1886. l. — Prošnja za pokojnino gimn. ravnatelja v Rudolfovem in prošnja gimn. ravnatelja za doklado pri selitvi oddasti se na višje mesto. — Poroča se na višje mesto o prošnji neke proforske sirote za milostni dar. — Učiteljevi vdovi (Bartolovi) odloči se odpravnina. — Odobri se pritožba Dragomeljske in Šen-Pavelske občine v Kameniskem okraji o všolanji v Šent-Jakob. — Učitelj na višji realki se za trdno postavi, ter se imenuje »profesorjem«. — Določi se potrebno o ponesrečenem okrajnem šolskem nadzorniku (g. L. na V.) — Reši se kakor po navadi več prošenj za nagrade, denarne pomoči in pritožeb o kaznih za šolske zamude.

— Na izobraževališči za učiteljice v Ljubljani je delalo zrelostni izpit 23 kandidatinj. Padlo jih je 5 na dva meseca, 1 na pol leta in 3 na celo leto. Ena je naredila izpit za ročna dela, tri pa za otročje vrte. Štiri kandidatnje so naredile izpit samo za nemške šole.

— Spričevalo zrelosti so dobili na Ljubljanskem učiteljskem izobraževališči: a) na moškem izobraževališči gg.: Črnagoj France, Eržen Anton, Gostinčar France, Josin Maks, Kambič Janez, Kuhar Janez, Lovšin France, Matajc Karol, Rant France, Simon Karol, Stukl Janez, Trost Karol, Verbič Mihael, Ziegler Robert in Jevnikar Edvard; b) na ženskem izobraževališči gospdč.: Clarici Marija, Črny Marija, Fleš Pavla, pl. Födransberg Izabela, Jelovšek Emilija, Kalmus Ana, Kolnik Avgusta, Kordeš Terezija, Kos Klementina, Košenina Ludovika, Pavlin Hedvig, Zagorec Franciška, Niemetz Terezija, Schellauf Julijana. Učiteljice za otročji vrt so gospdč.: pl. Alpi Ema, Edlinger Pavla in Zima Ana. Učiteljica za ročna dela v ljudskih in meščanskih šolah je gospdč. pl. Langer Antonija.

— Nemških začetnih šol bodemo imeli v Ljubljani kmalu več, ko bode za nje učencev. S prihodnjim šolskim letom otvori Ljubljanska občina dva razreda (enega za učence, drugega za učenke) začetne nemške šole; ravno tako bode tudi nemški »Schulverein« v poslopji tukajšnje realke začel užé letos dva razreda nemške šole. Zraven imamo več zavodov z nemškimi šolami, šolo pri evangeljcih i. t. d.

— **Vabilo h koncertu,** katerega priredi mešani pevski zbor Št. Jakob-ske cerkve v Ljubljani v korist društva »Národne Šole« v nedeljo v 2. dan avgusta t. l. ob 8. uri zvečer v gostilni Wucherer-jevi v Lescah (na Gorenjskem). Vzporéd: 1. A. Nedvéd: Nazaj v planinski raj (mešani zbor); 2. R. Wagner: Potpouri iz opere »Tannhäuser«, za glasovir; 3. F. S. Vilhar: »Mornar«, samospev, poje gosp. Hubad; 4. A. Foerster: »Njega nij!«, čveterospev; 5. ženski čveterospev; 6. Mendelssohn: »Jesenska«, dvospev, pojeta gg. Pogačnik in Hubad; 7. Schulthes: »Zbor angeljev«, ženski trospev; 8. A. Nedvéd: »Darilo«, samospev, poje gosp. Pogačnik; 9. Lortziny: Iz opere »Undine«, mešani zbor s samospevi in s spremljevanjem glasovirjevim; 10. Garthe: »Vinska pokušnja«, pevska burka. Vstopnina 40 kr. Preplače se z ozirom na dobrodejen namen hvaležno vzprejemajo.

— Udeleževati se učiteljskega shoda na Velehradu, ki ima biti 11., 12. in 13. avg. t. l. za učitelje iz Marskega, Šlezije, Pozanskega in Gališkega, je strogo prepovedal c. k. namestnik v Galiciji vitez Zaleski, čes, da se bodo tam bolj pečali s politiko, kakor z vero in didaktiko.

Razpis učiteljske službe.

Na Kranjskem. Na enorazredni šoli v Šent-Vidu s 450 gld. letne plače. Prošnja do 23. avg. t. l. na c. k. okrajni šolski svet v Postojini.

Premene pri učeljstvu.

Na Kranjskem. Za trdno so postavljeni: g. Gašper Gašperin, nadučitelj v Vipavi; gspdč. Katarina Drol, II. učiteljica v Šem-Petru pri Novem mestu, in gspdč. Neža Levstik, III. učiteljica v Semožečah. G. Janez Zarnik, učitelj na Breznici, je začasno upokojen. — G. Feliks Majer, zač. pomožni učitelj na I. mestni deški ljudski šoli v Ljubljani, je iz te službe odpuščen. — G. Janez Pezdič, učitelj v pokoji v Ljubnem, je umrl.